

ZPRÁVY DNE

RADIKALISMUS

Za výroky na demonstraci policie vyšetřuje Bartoše

PRAHA Policie kvůli sobotní demonstraci proti islamizaci obvinila jednoho člověka z násilí proti úřední osobě. Celkem zadržela pět lidí, všichni už ale byli propuštěni. Jednoho z řečníků policie vyšetřuje kvůli podezření z podněcování k nenávisti vůči skupině obyvatel nebo omezování jejich práv a svobod. Z policejního vyjádření vyplývá, že jde zřejmě o předsedu radikální Národní demokracie Adama B. Bartoše. Bartoš vyzýval k potrestání politiků „trestem nejvyšším“ za přístup k imigrantům, další zadrženi se pokoušeli akci organizovat i poté, co byli vyzváni k rozchodu, jeden měl napadnout policistu. Demonstrantů se na Václavském náměstí sešlo několik set, zasahovat museli těžkooděnci. Pět policistů muselo vyhledat ošetření. **čtk**

MODLITBY V PARLAMENTU

Poslancům se otevře sněmovní kaple

PRAHA Ve sněmovně bude dnes slavnostně otevřena kaple. Vznikla podle návrhu architekta Josefa Pleskota ve Šternberském paláci. Náklady na její vznik činily zhruba 1,5 milionu korun. Na plánu se podíleli konzultacemi zástupci katolické církve, Ekumenické rady církví i židovské obce. Prostor má symbolizovat, že evropská civilizace stojí na judaisticko-křesťanských základech. Kaple vznikla z bývalé šatny. **čtk**

NEHODOVOST

Velikonoce na silnicích: nejméně šest mrtvých

PRAHA Navzdory nasazení zhruba tří tisíc dopravních policistů umírali na českých silnicích lidé i o letošních Velikonočních. Od zahájení prodlouženého víkendu do večerších 16 hodin si nehody vyžádaly nejméně šest životů. Nejtragičtějším dnem byla neděle se čtyřmi mrtvými. Před rokem o velikonočních svátcích zemřelo 11 lidí. **čtk**

Důraz na Mauricius

Religionisté v osmi různých společnostech zkoumali, jak jsou lidé **ochotni podělit se o peníze** se sousedy anebo se vzdálenými vyznavači téhož náboženství. Díky **behaviorálním experimentům** (s vkládáním mincí do kelímků) a dodatečným rozhovorům zjistili, že tam, kde lidé věří v moralistické bohy, je štedrost vyšší, prosociálnější.

Pramen: Purzycki et al. (2016), Nature, LN

lokality	vědec	obživa	moralistický bůh	respondenti
Poběžní Tanna (Vanuatu)	Atkinson	kopaničářství	křesťanský Bůh	44 (23 žen)
Hadzové (Tanzánie)	Apicellová	lov a sběr	nebeský Haine	68 (31 žen)
Vnitrozemští Tanna (Vanuatu)	Atkinson	kopaničářství	tradiční Kalpapan	76 (38 žen)
Lovu (Fidži)	Willardová	práce za mzdu	hinduistický Bhagwan	76 (52 žen)
Pointe aux Piments (Mauricius)	Xygalatas	práce za mzdu, farmaření	hinduistický Šiva	94 (27 žen)
Pesqueiro (Brazílie)	Cohenová	práce za mzdu	křesťanský Bůh	77 (40 žen)
Kyzyl, Tyva (Rusko)	Purzycki	práce, pastevečství	Buddha Burgan	81 (58 žen)
Yasawa (Fidži)	McNamarová	rybářství, farmaření	křesťanský Bůh	75 (41 žen)

Spolu s vědci z **University of British Columbia, Oxfordu** nebo z **UPenn** se na výzkumu podíleli i experti z **Masarykovy univerzity** (laboratoř **LEVYNA**) pod vedením **Dimitrise Xygalatase**. Na **Mauriciu** pracoval pětičlenný tým ve složení **Jakub Cigán, Peter Maňo, Eva Kundtová Klocová, Radek Kundt** a **Silvie Kotherová**.

FOTO: EVA KUNDTOVÁ KLOCOVÁ, MUI / FOTOGRAFIE ŠIMON / LN

Trestající bohové rozvíjejí civilizaci

Religionisté z Masarykovy univerzity studují **drsné rituály a náboženství** na Mauriciu. Jejich výzkum se zúročil i v časopise Nature.

MARTIN RYCHLÍK

BRNO/VANCOUVER Ateistické Česko božstvům nepřeje. Ale víra v moralizující, znalé a trestající bohy byla důležitým hybatelem ve vývoji lidstva. Pomáhala totiž ve spolupráci s cizinci téhož náboženství a zasloužila se též o rozvoj komplexních společností.

To není názor nějakého dávného učence, pánů Frazera či Durkheima, nýbrž výsledek velké empirické studie, jež vyšla v prestižním magazínu *Nature*.

Účastníci měli ve „hře“ za úkol rozdělovat peníze sobě, blízkým či vzdáleným souvěrcům. Komparativní výzkum, na němž se podíleli religionisté z Masarykovy univerzity, proběhl v osmi společnostech od Sibiře přes Fidži, Brazílii, Tanzanii až po Mauricius. Právě tam pracovali vědci z Brna.

Ostrov poblíž Madagaskaru, jehož obyvatelstvo je nábožensky pestré (tvoří jej hinduisté, křesťané i muslimové), vybral jako zajímavou lokalitu Dimitris Xygalatas, někdejší ředitel Laboratoře pro experimentální výzkum náboženství (LEVYNA). Od roku 2013 Xygalatas organizoval několik expedic, přičemž je za „Masaryčku“ veden jako spoluautor.

Na studii se však podílelo více lidí. Pětičlenný česko-slovenský tým – **Jakub Cigán, Peter Maňo, Eva Kundtová Klocová, Radek Kundt** a **Silvie Kotherová** – zajišťoval na Mauriciu výzkum, sběr dat, trénink asistentů, ale i antropologická šetření a rozhovory v terénu. O totéž se v jiných lokalitách postarali odborníci z Vancouveru, Oxfordu či Aucklandu.

Bůh to vidí, podělím se

„Terénní experimenty byly vykonány na osmi místech světa. Díky tomu projekt dosáhl velké šíře – i v počtu využitých specialistů a místních asistentů,“ řekla LN **Silvie Kotherová**. Vědci totiž připravili dva behaviorální experi-

menty, shodné testy, v nichž měli lidé férově rozdělovat dvakrát 30 mincí podle toho, jak se předtím v duchu rozhodli a jak jim padala kostka. Ukázalo se, že ti, kdo věří v moralistické bohy, se chovají „prosociálně“ a umí se podělit i s neznámými souvěrci.

„Čím více účastníci považovali své bohy za umravňující, trestající a znalé lidských myšlenek, tím více mincí přiřazovali vzdáleným lidem téhož náboženství i na úkor sebe samých nebo sousedů,“ uvádí studie. Ta testovala – jak v lovecko-sběračských, tak v kopaničářských či pastevečských společnostech – hypotézu, zda povědomí o vědoucích a přísných bozích stimulovalo v minulosti mezilidskou spolupráci a důvěru.

Dřívější odpovědi bývaly kvalitativní, často evropocentrické, ale teprve rozsáhlá mezikulturní práce dává tušit, jak asi prospěšná byla víra v téhož boha, jenž „rozpoznával“ dobré záměry od špatných – a uměl to i potrestat. Důležitost studie dokládá fakt, že ji otiskl přírodovědně cílený *Nature*, jenž texty ze společenských

věd zařazuje zřídka. „Ročně obdrží nabídku přes deset tisíc článků, takže musejí být extrémně vybíraví,“ řekl LN **Radek Kundt**, dle něž jen poslední fáze revizí trvala půl roku. I kvůli datům od 591 respondentů a tisícům interview.

Pouť v sandálech s hřebíky

„Výsledky ve všech lokalitách se mírně lišily. Zásadní společný výsledek analýzy spočíval především v pozitivní souvislosti mezi vědoucím a morálně zainteresovaným bohem a přiznáváním většího obnosu vzdálenému spoluvěřícímu,“ říká **Jakub Cigán**. Na Mauriciu se navíc ukázalo, že jedinci, kteří se účastnili náročných rituálů typu *kavadi* (lidé zde táhnou břemeno, trzní se a sebe-propichují) byli štedřejší a méně podváděli, takže intenzivnější víra zřejmě zvyšuje solidaritu s věřícími.

Všechny týmy, jež zkoumaly „svoji“ společnost, budou vydávat podrobnější články. Na nábožensky specifickém Mauriciu hodlají pokračovat i Češi. Jedna z jejich studií se zaměřuje na zdravotní stav a jeho subjektivní hodno-

cení právě u účastníků onoho extrémního rituálu. „Slovo *kavadi* znamená břemeno a označuje těžkou dřevěnou konstrukci, kterou věřící nesou na zádech. Kromě dlouhé pouti zakončené výstupem po strmém schodišti k chrámu boha **Murugy** má většina účastníků kůži, tváře a jazyk propíchnuté jehlami a háky a někteří si cestu zneprůjemňují třeba i hřebíkovými sandály,“ vysvětluje **Eva Kundtová Klocová**. Tomu ještě předchází půst, každodenní modlitby a také výroba zátěže.

„Zajímá nás vliv na zdraví účastníků, přičemž používáme jak nejmodernější technologické vybavení pro měření jeho objektivních fyziologických prvků, tak vlastní subjektivní sebehodnocení účastníků,“ říkají badatelé.

Kromě toho se věnují výzkumu témat, jako je morálka či emoce úžasu a vliv na chování. Na poznání úžasu, který náboženské tradice světa vyvolávají monumentálními stavbami, sochami anebo složitými rituály, spolupracují dokonce s **Max-Planckovým** institutem pro studium lidských dějin.

KURIÓZNÍ TRADICE

Pomlázka měřila 66,6 metru

NĚMČICKY Žila. Tak říkají tradiční pomlázce členové folklorního souboru **Kružek** v Němčičkách na Břeclavsku (Jihomoravský kraj). Včera vyrazili na obchůzku s žilou nebývalé velikosti. Měřila neuvěřitelných 66,6 metru a upletena byla z vrbových prutů. Aby ji koledníci vůbec dostali nepoškozenou do domu, museli ji, hned po svátečním bohoslužbě, protáhnout oknem. Výroba trvala šest hodin

a během soboty se na ní podílelo 14 lidí. Práce ale stála za to. Již sedmé se tak díky své žile Němčičtí zasloužili o zápis mezi české unikáty. „Původně jsme ji chtěli vydražit. Ještě ale vznikl názor, že by to byla škoda a měla by se pověsit do kulturního domu. Zájem o ni mají i v Muzeu rekordů v Pelhřimově. Převoz by byl ale asi náročný a drahý,“ uvedl pořadatel **Jiří Stávek**. FOTO ČTK

Čeká stát válka kvůli Opencard?

Majitel červené kartičky na pražskou MHD – **Opencard** – zvažuje **mezinárodní arbitráž proti Česku**. Zatím útočí jen na magistrát.

ADAM JUNEK

PRAHA Čeká Česko další možná i miliardová právní bitva před mezinárodním soudem kvůli zmařené investici, nebo ne? Touto otázkou se dle zjištění LN zabývají právníci ministerstva financí, které má na starosti arbitrážní spory vedené proti státu, v souvislosti s proslulou pražskou „tramvajenkou“ **Opencard**.

Půl roku na smír

Její majitel, nizozemská společnost **eMoneyServices**, totiž možnost mezinárodní arbitráže kvůli přístupu pražského magistrátu k řešení situace již zmínil. Spor by ovšem směřoval právě na resort financí.

„Vyzvali jsme společnost EMS, aby se vyjádřila, zda její prohlášení máme považovat za oficiální oznámení možného sporu, nebo zda v nejbližší době dorazí,“ uvedla pro LN šéfka ministerstva arbitrážního odboru **Marie Talašová** s tím, že reakce na výzvu zatím nedorazila.

Oficiální oznámení sporu, tak zvaný *notice of dispute*, by přitom nastartovalo lhůty, po jejichž vypršení by mohl mezinárodní tribunál posuzovat, zda došlo k porušení dohod o ochraně investic. První lhůta je půlroční a je určena na případné vyřešení sporu smírnou cestou, teprve pak je možné podat samotnou žalobu.

Společnost **EMS** se zatím přímé odpovědi vyhýbá. „Mezinárodní arbitráž je bohužel poslední možnost, jak se bránit protiprávním krokům Prahy poškozujícím naši společnost. Jsme připraveni postupovat touto cestou, ale omlouvám se, detaily zatím nebudeme komentovat,“ sdělil LN mluvčí firmy **Martin Opatrný** na dotazy, zda firma minimálně chystá oficiální oznámení o sporu.

Naznačil ovšem, že postup **EMS** ovlivní vstřícnost magistrátu při řešení sporů. Společnost minulý týden totiž poslala výzvu pražským zastupitelům, aby na nejbližší jednání zastupitelstva, to znamená ve čtvrtek tohoto týdne, zařadili bod, v němž **EMS** dostane příležitost vyjádřit se k informacím, které se **Opencard** a také nového řešení předplatné jízdenky s názvem **Lítačka**, týká.

„Kontinuálně dochází také ze strany některých představitelů ve-

dení metropole k očerňování naší společnosti bez toho, aniž by nám byl poskytnut prostor naše stanoviska a argumenty obhájit. Domníváme se, že jako zastupitelé hlavního města Prahy nejste transparentně informováni o sku-

Mezinárodní arbitráž je bohužel poslední možnost, jak se bránit protiprávním krokům Prahy poškozujícím naší společnost

Martin Opatrný

”

tečnostech souvisejících s **Opencard** a že dochází k významnému zásahu do pověsti naší společnosti,“ píše v dopise, jímž žádá o zařazení bodu, jednatel české **EMS** **Michal Šilhák**.

Bod zatím není na programu

V aktuálním programu na 15. zasedání zastupitelstva, který čítá na pět desítek bodů, zatím tento bod zařazený není. To ovšem neznamená, že nemohou zastupitele

Lítačka lítá v řadě sporů

Ostatně **Lítačka**, kterou z kraje roku představila primátorka **Adriana Krnáčová** (**ANO**) jako náhradní řešení za miliardovou **Opencard**, je jedním z dílků skládačky celé řady sporů mezi městem a **EMS**. Firma podala na magistrát žalobu kvůli porušování licenčních smluv a zneužití know-how, protože **Lítačka** je z pohledu **EMS** plagiát její červené kartičky **Opencard**.

Obdobný krok udělala i Praha, když podala určovací žalobu na **EMS**, kterou se chce u soudu domoci výroku, že licenční smlouvu město neporušilo.

Kromě toho Praha čelí žalobě o zaplacení více než sta milionů korun za licence či správu systému a obě strany se přou také o samotnou správu systému. Soudní pře vyvrcholily v tomto směru letos v lednu, kdy **Obvodní soud Prahy 1** uvalil na město exekuci. Ta je ovšem prozatím odložena a exekutor na magistrát nemůže. Město také nemá obstaven majetek.